

Tilværelsens gave

Kalt til å være kirke av alle og for alle

STUDIEMATERIELL

STUDIEMATERIELL

Tilværelsens gave

Kalt til å være kirke av alle og for alle

Utgitt 2017
1.opplag 500 eks.
LaserTrykk Oslo

Studieheftet kan fritt lastes ned på disse nettsidene:
www.k-stud.no
www.norkr.no

Opplaget er godkjent for opplæringstilbud fra K-stud.

Innhold

- 6 Introduksjon
- 7 Om studieopplegget
- 8 Samling 1: Introduksjon til samtale
- 9 Samling 2: Å verdsette menneskelig mangfold
- 11 Samling 3: Skapelsen som en kjærlighetserklæring
- 14 Samling 4: Livets gave
- 16 Samling 5: Sårbarhet, begrensning og helbredelse
- 20 Samling 6: Kalt til å være kirke av alle og for alle
- 22 Andre ressurser

Introduksjon

I 2003 ga Kirkenes verdensråd ut dokumentet «En kirke av alle og for alle». Dokumentet er utarbeidet av EDAN (Ecumenical Disability Advocates Network) og handler om inkludering av mennesker med nedsatt funksjonsevne i kirke og samfunn. Siden den gang har EDAN merket seg at det har skjedd endringer. Det gjenstår fortsatt mye arbeid for å endre holdninger overfor mennesker som lever med nedsatt funksjonsevne og legge til rette for inkludering i både kirke og samfunn. Men samtalen om dette har endret seg, og det åpner for nye perspektiver.

EDAN har derfor utarbeidet et nytt dokument, «Tilværelsens gave – Kalt til å være kirke av alle og for alle». Her er det ikke lenger *inkludering* av mennesker som lever med nedsatt funksjonsevne som må begrunnes teologisk, det er *ekskludering*. Vi er alle skapt som forgjengelige vesener, og vi lever alle med begrensninger av forskjellige slag. Derfor bruker EDAN et inkluderende språk i det nye dokumentet; det er «vi» det handler om, ikke «dem». Kirken er et fellesskap bestående av alle, uavhengig av funksjonsgrad. I det nye dokumentet bruker EDAN «vi» på en åpen måte for å invitere alle kristne kirker inn, slik at vi sammen kan lytte til og reflektere rundt erfaringene til mennesker med nedsatt funksjonsevne, mennesker som er en del av «oss».

I samarbeid med Norges Kristne Råd,

oversatte Kirkerådet og Mellomkirkelig råd «Tilværelsens gave» til norsk, og det ble utgitt i Norges Kristne Råds skriftserie. Dokumentet inneholder mye teologi, bibelhenvvisninger, etiske refleksjoner og tematiske innfallsvinkler. Heftet har et høyteologisk språk som ikke er like tilgjengelig for alle.

Derfor har Kirkerådet i samarbeid med Kristelig Studieforbund ønsket å utvikle studiemateriell som kan bidra til å «åpne» teksten ved hjelp av bibelstudium og spørsmål som kan inspirere til refleksjon og samtale i menigheter, bibelgrupper og samtalegrupper lokalt.

Om studieopplegget

Læringsmålene for studieopplegget

- Oppnå økt bevissthet og kunnskap om hva det vil si å være kirke av alle og for alle.
- Få innsikt i egne holdninger og aktuelle etiske problemstillinger omkring hva det betyr at normale fellesskap består av alle typer mennesker i kirke og samfunn.
- Økt kunnskap og innsikt i Bibelens budskap om temaet.

Målgruppe

Målgruppen for studiematerialet er medlemmer, ledere, frivillige og andre interesserte i kirker og menigheter. Opplegget anbefales for bibelgrupper og andre smågrupper, ledergrupper, styrer o.a.

Det legges opp til å dele egne erfaringer og tanker vi gjør oss rundt det å være et mangfoldig fellesskap og å reflektere over holdninger vi har til hverandre.

Oppbygging og gjennomføring

Materialet kan brukes alene, eller studeres sammen med originaldokumentet «Tilværelsens gave». En fin innledning til opplegget kan være å sammen se filmen «På min måte – Fra Edøy til verden».

Hvert kapittel i dette studiematerialet starter med noen få utvalgte tekster fra kapitlene i «Tilværelsens gave». Disse

tekstene er markert med nummer og kursiv. Deretter kommer praktiske eksempler til ettertanke og refleksjon. Det er også en liste med aktuelle bibelhenvvisninger, både de som brukes i «Tilværelsens gave» og andre bibeltekster som belyser spørsmålene til samtale. Deretter er det et lite avsnitt som oppsummerer hva kapitlet handler om med en praktisk øvelse til hvert kapittel og flere spørsmål til refleksjon og samtale.

Opplegget er laget for minimum 6 samlinger. Vi anbefaler å sette av 2-2,5 timer til hver samling. Hvis dere trenger mer tid til et av kapitlene, kan det være en fordel å dele temaet på to kvelder.

Studieopplegget er godkjent for tilskudd fra Kristelig studieforbund (K-stud), se www.k-stud.no.

Samling 1

Introduksjon til samtalen Filmen «På min måte, fra Edøy til verden»

Se filmen «På min måte – fra Edøy til Verden» sammen. Den er tilgjengelig på YouTube og produsert i både norsk og engelsk versjon.

<http://www.youtube.com/watch?v=xtFk37IDCyl>

Praktisk øvelse

Beveg deg med lukkede øyne mens en annen person ledsager deg. Drøft hvordan dere opplevde dette.

Til samtale

- Hva er det første som slår deg etter å ha sett filmen «På min måte»?
- Hvordan tror du møter med hjelpeapparatet er i dag?
- Hvordan reagerer du på at Torill sier at hun ikke ønsker seg noe annet liv?
- Har det hendt at du selv har ønsket deg et annet liv, eller at du skulle ønske du var en annen enn den du er? Fortell.
- Hva legger du i begrepet «nedsatt funksjonsevne»?
- Hvordan opplever du at holdningen til mennesker som lever med nedsatt funksjonsevne er i Norge?
- Del erfaringer du har gjort med noen som lever med nedsatt funksjonsevne.
- På hvilken måte kan mennesker som lever med nedsatt funksjonsevne gjøre en god jobb i samfunnet, på jobben din, eller i menigheten din?

Samling 2

Samtale til kapittel 1: Å verdsette menneskelig mangfold

Skapt i Guds bilde
(12) *Vi erkjenner at det finnes teologiske standpunkt som tolker menneskets skapelse på måter som sår tvil om menneskeverdet til dem som har nedsatt funksjonsevne, særlig nedsatt kognitiv funksjonsevne. ... Forestillinger om at det å være skapt i Guds bilde er knyttet til menneskets tankekraft, har hatt en høy pris. Det har implisitt betydd at mennesker med alvorlige funksjonsnedsettelse i intellekt eller utvikling ikke har blitt sett på som fullt ut mennesker.*

Livets verdi
(22) *Menneskelig mangfold består, blant mye annet, av både talenter og begrensninger. Disse tilstandene er en del av hvordan vi er skapt. Å gjenkjenne begrensninger som del av skapelsen har noen viktige følger for hvordan vi som kirke snakker om funksjonshemninger. Det betyr at vi som kirke ikke kan snakke ensartet om «de funksjonshemmede» som om individene som beskrives, er like.*

Støtte
(30) *Noen ganger kan menneskelig begrensning – forårsaket av fysiske eller kognitive funksjonsnedsettelse – begrense mulighetene vi har til å bruke evnene våre. Andre ganger kan det stimulere utviklingen av dem.*

Praktisk eksempel til ettertanke og refleksjon

Av og til må man ha hjelp av andre til å tenke og se muligheter «utenfor sin

egendefinerte boks»! Kanskje har man særlig som godt voksen godt av å få utfordringer som ligger litt utenfor egen komfortsone. Som en frivillig medarbeider i en lokalmenighet forteller:

«Jeg er 45+ rullestolbruker med CP (Cerebral Parese) med talevansker og ufrivillige bevegelser. Jeg trodde at jeg gjorde det jeg kunne som frivillig som kirkevert og medlem av diverse råd og utvalg.

Da den unge nye presten spurte med den største selvfølgelighet om jeg kunne være med og dele ut nattverden, må jeg innrømme at min første tanke var: Er han gal? Det kan jeg da ikke. Tenk om jeg mister kalken? Tenk om jeg søler vin på noen, eller gjør noe annet veldig dumt? Og hva med de små barna, ville de bli «redde»? Hva vil folk si? Det hjalp heller ikke at jeg skulle gjøre det ved siden av en høy prest som raget høyt over meg.

Da jeg kom med alle mine mer eller mindre velformulerte motargumenter, så presten lattermildt på meg og sa: «å kom igjen - du er en god kirkevert. Alle blir sett, ønsket velkommen og får med seg salmebok, agenda og andre ark inn pluss tegnesaker til barna. Du ser alle. Du klarer nok å dele ut nattverden også.»

Og selvfølgelig gikk det bra. På kirkekaffen etter overhørte jeg noen barn som sa «det er fint at hun deler ut safta (vinen) for at hun er akkurat passe høy for

meg!»! Og noen voksne svarte «ja, det var fint for meg også, for jeg trenger å bøye meg av og til». Jeg har også fått noen positive reaksjoner fra andre med funksjonsnedsettelse, som sier at de har fått større frimodighet til å være frivillige ved å se meg. Kanskje trenger vi noen som tør. Vi trenger i alle fall å løfte hverandre opp!»

Bibeltekster

- Kol 1,15 (Kristus den usynlige Guds bilde)
- Rom 3,24 (Frikjøpt i Kristus)
- Kol. 1,13-14 (I Ham er vi kjøpt fri)
- 1. Mos 1,26-27 (Å være skapt i Guds bilde)
- Joh 14,6 (relasjonen til vår skaper går gjennom Jesus)
- 1 Kor 12 (Kirkens medlemmer som Kristi kropp)

Praktisk øvelse

Fortell om en av dine hobbyer mens du har en spiseskje i munnen.

- Hvordan opplevdes det å snakke med en skje i munnen?
- Hvordan ville det være å gjøre dette en hel dag?
- Hvordan tror dere det oppleves å ha talevansker i møte med alle mennesker som en møter, 365 dager i året?

Til samtale

Innledningskapittelet i «Tilværelsens gave» tar for seg menneskeverd og kristent menneskesyn. Dette reiser problemstillinger knyttet til historiske forestillinger om at intellektet gir mennesket mer verdi. Det reiser også spørsmål ved dagens verdisyn knyttet til effektivitet og vellykkethet. Begge disse synene kolliderer med den bibelske forestillingen om å være skapt i Guds bilde, og å være kjøpt fri i Kristus.

- Hva vil det si å være kjøpt fri i Kristus?
- Hva betyr troen på Jesus Kristus for ditt syn på deg selv og andre? Hva gjør det med ditt forhold til andre mennesker?

- Å være skapt i Guds bilde - hva betyr det for synet på menneskets (egen-)verdi?
- Hva gir deg/dere en følelse av å være verdifull?
- Er det evner eller mangler du har som påvirker din følelse av egenverdi? Opplever du at andres egenskaper eller mangler påvirker ditt syn på dem?
- Fortell om situasjoner hvor du føler du kommer til kort. Kan du gi eksempler på situasjoner hvor du har hatt god bruk for andre? Hva gjør det med ditt syn på deg selv og forholdet til andre mennesker?

Samling 3

Samtale til kapittel 2: Skapelsen som en kjærlighetserklæring

Å være Guds skapninger
(34) *Da Gud så på det skapte, så Gud at det var godt. Denne bekreftelsen gjentas gjennom hele skapelsesberetningen i Første Mosebok. Det er derfor helt på sin plass at våre refleksjoner om funksjonshemming starter med den samme bekreftelsen. Skapelsen er et uttrykk for Guds kjærlighet. Det gode i å være Guds skaperverk finner vi i den treenige Guds relasjon med hver enkelt av oss. I dette ligger fundamentet for menneskehetens enhet. Vi er ett fordi alle er Guds skapninger. Når vi reflekterer rundt funksjonshemming, ligger dette som et premiss for alt annet som kan sies.*

Det å stadig få høre at «nei, dette klarer ikke du» kan lett føre til en lært hjelpeløshet som fester seg dypt.

(35) *I kristen tradisjon bekjenner vi skapelsen som en villet kjærlighetserklæring. Gud kaller hver og en av oss til væren. Vi er til for å svare på den*

kjærlige relasjonen som Gud tilbyr hver av oss. De beste uttrykkene for dette finner vi i Bibelens beskrivelser av fellesskap.

Fellesskap og kommunion
(43) *Alt er skapt i Kristus, og i ham blir alt holdt sammen (Kol 1,16-17). Denne bekjennelsen er utgangspunktet når vi skal forstå hva det betyr at kirken er kalt til å være et fellesskap av alle og for alle.*

Kristi kropp
(48) *Guds gaver til kirken er gitt til hver enkelt av dens medlemmer, uavhengig av om noen medlemmer sees på som mindre viktige i andres øyne. Vi har allerede vist til bildet av kirken som Kristi kropp fra Første Korinterbrev 12.*

Praktisk eksempel til ettertanke og refleksjon

Vi er alle uansett funksjonsnivå skapt, satt inn i, og etter hvert velger vi, noen av de ulike relasjonene og rollene vi har til andre mennesker. Dette innebærer både rettigheter og plikter. Den første rollen vi har er som regel som medlem i en familie. Her er en historie fra en barndom i en familie:

«Jeg vokste opp på et småbruk som den yngste av fem søsken. Mine foreldre hadde som regel at alle skulle hjelpe til med det lille de kunne – også jeg som hadde Cerebral Parese. Derfor satt jeg som femåring midt i potetåkeren for å plukke poteter. Der var også min

storebror på 12 år, og som brødre flest lot han ikke anledningen gå fra seg til å erte sin søster. Han klarte å innbille meg at potetåkeren var full av store skumle meitemark med store tenner. Når han i tillegg begynte å grave opp mark for å kaste på meg var det hyl og skrik fra meg. Da kom mamma: Og hun kjeftet på min bror – og hun kjeftet på meg for dette var da ikke noe å hyle for! Dermed ble jeg sittende der og lure på om meitemark hadde tenner eller ikke.»

Hva er så poenget i denne historien? Det er bra for alle barn uansett funksjonsnivå å få noe ansvar i familien og å ha plikter som for eksempel å være med å kjøre ut søppel. Det viser barnet at det blir regnet med og er et fullverdig

familiemedlem. Det å stadig få høre at «nei dette klarer ikke du» kan lett føre til en lært hjelpeløshet som fester seg dypt, og som gjør at man senere i livet ikke gjør ting man kunne ha klart.

Det er ikke bra for noe barn alltid å bli «dullet» med. Alle barn tåler litt søskenerting og «tøff og rampete» lek uten inngripen fra voksne. Det kan være med på å forberede barnet på virkeligheten utenfor familien. Som voksne må vi selvfølgelig vite og vise barn hvor grensene går, men jeg tok ikke skade av meitemarkene.

Bibeltekster

- Ef 2,14 (Kristus som er kommet for å rive ned murene som skiller)

- Rom 8,23 (...sukker og stønner alt det skapte som i fødselsrier)
- Kol 1,16-17 (Alt er skapt i Kristus, og i ham blir alt holdt sammen)
- Luk 10,27 (Å elske Herren din Gud...)
- 1 Kor 12,23 (...skammer seg over og vil skjule andre deler av kroppen)
- 1 Kor 12,25 (Derfor skal de æres og respekteres og få anerkjennelse for sine avgjørende bidrag)
- 1 Kor 11,33 (Mine søsken, når dere kommer sammen for å holde måltid, så vent på hverandre!)
- Matt 25,23-26 (Gå først og bli forlikt med din bror eller søster. Så kan du komme...)
- Joh 17,21 (Være ett for at verden skal tro)

Praktisk øvelse

Fortell en historie til sidemannen og ta 5 sekunders pause mellom hvert ord.

- Var det fristende å «fullføre setningen» for den som pratet?
- Hvordan oppleves det å få sagt så lite per minutt, sammenlignet med «vanlig tale»?
- Hvilke konsekvenser får dette for kommunikasjonen?

Til samtale

Kapitlet tar blant annet for seg forholdet mellom det å være skapt og det å være skapt til fellesskap. Dette reiser spørsmål om forholdet mellom individ og fellesskap, og mellom individualistiske og kollektivistiske måter å tenke på. Det reiser også spørsmål ved hvordan kirken skal være fellesskap i en individualistisk tid og hvordan individet kan bidra til fellesskap for menneskeverdens skyld. Ikke minst sier kapitlet noe om hvordan mennesket som individ utvikles i relasjon til andre.

- Når vi har fått tilværelsens gave, hva ligger i Guds invitasjon til å elske Herren vår Gud?
- Hva slags egenskaper trengs for å elske Gud?
- Hva betyr det for oss som fellesskap å elske Herren vår Gud?
- Hva betyr treenigheten – Skaperen, Sønnen og Ånden – for vår forståelse av fellesskapet?
- Hvordan kan en beskrive kirken som inkluderende i sin natur?
- På hvilken måte har kirken et særlig kall til å rive ned murer?
- Hva betyr Kristi kropp for vår forståelse av kirken som fellesskap?
- Hvordan kan Kristi kropp være et bilde på et inkluderende fellesskap?
- Hvordan forstår vi fellesskapet i nattverden? Reflekter over hva begrepene bordfellesskap og fellesskapsmåltid betyr i din sammenheng.
- Hva betyr fellesskapet for nattverdens egen troverdighet?

Samling 4

Samtale til kapittel 3: Livets gave

Fått i gave

(61) Når vi fokuserer på mennesket heller enn funksjonsnedsettelsen, kan vi lettere se at alle mennesker har gaver og begavelser som gjør dem i stand til å forholde seg til sine omstendigheter, uansett hva slags situasjon de lever i. Ved å se slik på funksjonsnedsettelse, oppdager vi at hvert menneske har gaver som andre kan ha bruk for. Denne erkjennelsen er også en påminnelse om at gaven er betinget i fellesskapet. Vi er gaver til hverandre.

Sosioøkonomisk ulikhet

(65) I møte med strukturer som marginaliserer mennesker med funksjonsnedsettelse av økonomiske årsaker, vet kristne, eller bør kristne vite, at Guds nådes økonomi er større enn produksjonsøkonomien. I den guddommelige økonomien måles ikke menneskers gaver og talenter etter økonomisk produktivitet, men etter deres rolle med å oppfylle Guds hensikt med skapelsen. Som det ble sagt i Kirken – på vei mot en felles visjon:

Kirken omfatter alle sosioøkonomiske klasser. Både rike og fattige har behov for den frelsen bare Gud kan gi. Etter Jesu eksempel er Kirken kalt og utrustet på en særskilt måte til å dele skjebne med dem som lider, og sørge for de trengende og marginaliserte. (pkt.66)

Medisinsk teknologi

(80) Kirken bekjenner at alt er blitt skapt

i Kristus, og i ham blir alt holdt sammen (Kol 1,16). Meningen med livene våre ligger da i Guds handling. Derfor forkynner kirkens tro det gode i det å være til. Vi vektlegger menneskelivet som Guds gave i skapelsen. Derfor stiller vi oss spørrende til et bioetisk standpunkt som begrunner livets verdi i tanken eller kroppens evner. Vår overbevisning er heller at kvaliteten av våre menneskelige liv er ugjenkallelig grunnfestet i Guds kjærlighet. Hvis vi ikke vitner om det gode i det å være til, mister troen vår grunnlaget for i det hele tatt å kunne snakke om håp.

Praktisk eksempel til ettertanke og refleksjon

«Det verste er i grunnen ikke selve opplevelsen med å få et barn med funksjonsnedsettelse. Det verste er den evige altoppslukende kampen med hjelpeapparatet for å få det vårt barn trenger!» - sitat fra en far.

«Hvordan kan jeg leve et tilnærmet normalt liv når jeg aldri vet hvem som kommer inn i hjemmet mitt for å gi meg den bistanden jeg trenger i hverdagen, og når det kommer noen og om det i det hele tatt kommer noen?» - sitat fra en ung jente med funksjonsnedsettelse.

«Jeg søkte om midler for assistanse til en sydenferie. Det fikk jeg avslag på, men jeg kunne få midler til et opphold på Beitostølen i vinter. Det sa jeg nei takk til, jeg er liksom ikke typen til å rase

rundt i skiløypa på sitteski. Er nok mer sol og varme typen. Mulig at jeg er utakknemlig men...?» - sitat fra en mann med funksjonsnedsettelse.

«Alle har vi vårt, men noen får mer enn andre» – sier et uttrykk. Og det ligger en sannhet i dette. Ingen kan leve et helt liv uten å oppleve noen form for lidelse! Det er vel derfor vi trenger hverandre som et fellesskap. Vi skal gråte og le med hverandre! Og vi skal kjempe kamper sammen med hverandre – sammen kan vi være sterke! Ingen kan hjelpe alle, men alle kan hjelpe noen. Vi som kristne bør stå opp sammen mot urett og uverdigg behandling av medmennesker. Og ikke glem at mennesker med funksjonsnedsettelse også er forskjellige, og at de er mye mer enn en diagnose.

Praktisk øvelse

Spis druer eller drikk kaffe med lukkede øyne.

- Hva var det som var særlig utfordrende?
- Klarte dere oppgaven uten å søle?
- Hvordan kan fellesskapet være en ressurs i møtet med mennesker som er svaksynte eller blinde?

Bibellekster

- Kol 1,16 (For i ham er alt blitt skapt)
- Luk 4,18-19 (Han har sendt meg for å rope ut at fanger skal få frihet)
- 2 Kor 5,18-21 (La dere forsonne med Gud!)

Til samtale

Kapittelet er på noen måter en fortsettelse fra kapittel 2, om forholdet mellom individ og fellesskap, og hva det vil si for forståelsen av selve livet som Guds gave: «Livet som gave er betinget i fellesskap.» Her problematiseres synet på evner og produktivitet som bestemmende for menneskets verdi. Det reises også spørsmål ved forholdet mellom målbare samfunns-kostnader knyttet til inkludering og likestilling på den ene siden, og vanskeligheten ved å måle verdien i et fellesskap på den andre siden.

- Hvordan kan vi snakke om livet som en gave, dersom livet innebærer nedsatt funksjonsevne? Kan vi som skapninger si at vi er skapt «feil»? Reflekter rundt spørsmålet.

- Hva er livets gave for et menneske som er født inn i destruktive sosiale og økonomiske forhold? Hva med mennesker som er født inn i ekstrem fattigdom eller folkemord, eller med rusavhengige foreldre? Hva er livets gave under slike forhold?
- Hva er kirkens oppgave i møte med holdninger som tilsier at livets verdi er knyttet opp til funksjonsevne?
- Hvilke konsekvenser får det hvis vi erstatter ordet «livskvalitet» med «livets hellighet»?
- En fersk rapport viser «Hva koster det å være funksjonshemmet i Norge i 2017?», se linken <http://www.nhf.no/arkiv/hva-koster-det-a-vaere-funksjonshemmet> Drøft om dette er rettferdig.

Samling 5

Samtale til kapittel 4: Sårbarhet, begrensning og helbredelse

Dette kapitlet er så omfattende at det med fordel kan deles i to. Vi har tatt hensyn til det ved å ha en egen bolk om helbredelse.

Å akseptere den menneskelige tilstanden (86) *Bevegelsen for rettighetene til mennesker med funksjonsnedsettelse har ofte tatt til motmæle mot den misforståelsen at «funksjonsevne» er en stabil tilstand for alle. Å leve uten funksjonsnedsettelse er bare midlertidig. De fleste av oss, om ikke alle, vil oppleve funksjonsnedsettelse en eller annen gang i livet. Derfor er det også i alles interesse å inkludere mennesker med «funksjonshemminger» i samfunnet på grunnlag av likhet. I kristen teologi begrunnes en slik inkludering ikke først og fremst gjennom opplyst egeninteresse, men heller gjennom læren om at «evner» ikke kan være en permanent del av mennesket, sett i lys av alle skapningers flyktighet og forgjengelighet.*

Begrensning
(89) *Det er dette det står om i Bibelen, om skatten – livet fra Gud – som vi har i leirkar (2 Kor 4,7). For kirken er det helt avgjørende at disse aspektene holdes sammen. Som det ble sagt i En kirke av alle og for alle:*

I holdningene og handlingene våre mot hverandre, må det bærende prinsippet alltid være overbevisningen om at vi er ufullstendige, helheten mangler, uten gavene og talentene til

alle mennesker. Vi er ikke et helt fellesskap uten hverandre. Å skape gehør for å inkludere mennesker med funksjonsnedsettelse er ikke noe kristne kirker kan velge å gjøre skulle de ønske det. Det er et definerende karaktertrekk ved kirken. (pkt.87)

Sårbarhet
(99) *Gud er kjærlighet (1 Joh 4,8). Det betyr at Gud utsetter seg for sårbarhet. (100) Sammenhengen mellom Guds kjærlighet og Guds sårbarhet finner vi også igjen hos oss mennesker. En del av det å elske er å gjøre oss sårbare overfor den andre.*

Veldedighet
(105) *De som kjemper for rettighetene sine, er ofte ikke komfortable med veldedighet, hverken i kirkelig eller annen regi. De ønsker å bli verdsatt for det de har å bidra med, heller enn å tas imot som mennesker i nød som skaper muligheter for andre til å praktisere sin kristne plikt. Her også har kirken mye å hente fra bildet av Kristi legeme i Første Korinterbrev.*

Praktisk eksempel til ettertanke og refleksjon
«Jeg var 8 år og hadde lært å gå året før. Det var den våren alle småjenter skulle ha knallrøde joggesko, og ønsket var brennende også hos meg. Men spesialistene hadde bestemt at jeg trengte spesialsko. Og på den tiden var det noen store klumpete BRUNE sko. Som jeg gråt da

de kom i posten. Jeg var totalt utrøstelig og nektet plent å prøve mine nye sko. Jeg kastet de under sofaen enda jeg visste jo at de med letthet kunne hentes fram derfra. Mamma satt og så på meg og tok meg opp på fanget og sa: «Vet du hva, vi lar skoene bli liggende under der – jeg likte de heller ikke.» Og neste gang vi var i byen til behandling gikk vi inn i skobutikken og kjøpte knallrøde joggesko.»

Hva er så poenget her? Ikke gjør barna mindre normale enn de er. Jeg mener ikke at man skal ignorere alle gode råd fra spesialister og fagfolk. Men det er viktig å se på hele barnet og ikke bare på funksjonsnedsettelsen. Av og til er kanskje den sosiale og lekende siden av barnet viktigere enn alle «riktige» tiltak og all trening. For mye trening kan føre til lavt selvbilde – «jeg blir aldri bra nok». Det er det mange voksne med funksjonsnedsettelsen som strever med i dag. Av og til er det faktisk foreldrene og/eller barnet som vet best hva som er bra. Det må være en frihet i spesialist-systemet til å senke skuldrene og lette litt på kravene både til foreldre og barn.

Bibelttekster

- Rom 8,23 (...sukker og stønner alt det skapte som i fødselsrier) – se kapittel 2
- 2 Kor 4,7 (skatten i leirkar)
- 1 Mos 32,24-26 (Jakob som kjemper med Gud)
- Joh 3,16 (Sårbarhet:Gud ble menneske)
- Jes 53,5 (ved hans sår har vi fått legedom)
- 1 Joh 4,8 (Gud er kjærlighet)
- Hos 2,13 (Gud som sint)
- 2 Kor 12,8-10 (For når jeg er svak, da er jeg sterk)
- Fil 2,6-7 (Tok på seg tjenerskikkelse og ble mennesker lik)
- Ef 1,10 (sammenfatte alt det skapte til fellesskap i Kristus)

Praktisk øvelse

Kle på deg noe med polvotter på hendene. Eller kle av deg jakke/genser/o.l. med tape på hendene.

- Drøft hvilke utfordringer en bevegelehemmet person står overfor i hverdagen sin.
- Drøft om man alltid skal ta hensyn til mennesker som pga. sin funksjonsnedsettelse nødvendigvis må bruke lengre tid enn de fleste. Hvorfor/hvorfor ikke.

Til samtale

Kapittelet tar for seg menneskelig begrensning og sårbarhet, alle er sårbare. Men det tar også for seg den allmennmenneskelige utfordringen det er å utsette seg for sårbarhet og å utsette andre for deres sårbarhet. Dette reiser spørsmål rundt nyanser og forskjeller på inkludering og veldedighet.

- Diskuter setningen: «Å leve uten funksjonsnedsettelse er bare midlertidig» (avsn 86).
- Menneskets forgjengelighet og tilværelsens gave – hvordan går disse to sammen? Hva er sammenhengen mellom det å være skapt og det å leve med smerte?

- Hva kan det bety å kjempe mot Gud?
- På hvilke måter kan Gud være sårbar?
- Diskuter sammenhengen mellom sårbarhet og kjærlighet
- Hvorfor kan veldedighet virke mot sin hensikt?
- Hva vil det si å ha en egeninteresse av å inkludere mennesker med ned-satt funksjonsevne?
- Hva er forskjellen på veldedighet av egeninteresse og en kristen teologisk begrunnelse for inkludering?

Helbredelse
(107) *I religiøs tenkning er det et tema som stadig vender tilbake: spørsmålet om helbredelse. Når vi vitner om mennesker med funksjonsnedsettelser som gaver til Kristi kropp, hvorfor er da helbredelse et tema? Hvordan skal vi forholde oss til det faktum at mange av disse menneskene selv sier at de hverken vil eller trenger å helbredes fra sin funksjonsnedsettelse?*

Praktisk eksempel til ettertanke og refleksjon

Det er mange forskjellige opplevelser og meninger om helbredelse. Noen vil heller ikke snakke åpent om sine opplevelser, på grunn av at det gjør for vondt – her er det mange sår og arr etter noe som aldri burde skjedd. Nedenfor forteller Torill Edøy om en av sine vonde opplevelser, og de refleksjonene hun gjør seg om temaet. Edøy er rådgiver for funksjonshemmede i kirken, Kirkerådet for Den norske kirke.

«Jeg var invitert som gjestetaler og seminarholder under stiftsdagene til et bispedømme i Norge. Etter min hovedtale satt jeg på første rad sammen med noen av de ansatte på bispedømmekontoret. En del av tilhørerne ønsket å komme fram til meg med kommentarer og spørsmål, dette var helt greit og planlagt. Plutselig står det en prest foran meg som i det han er i ferd med å legge hendene på hodet mitt utbryter «Jeg skal helbrede deg – ha tro!». Jeg ser opp og får vridd meg unna hendene hans, og sier «nei, jeg tror ikke det»! De som sitter sammen med meg reagerer heldigvis fort og riktig, og får skilt oss ad. Jeg fikk all mulig støtte der og da, og fikk også beskjed etterpå at presten hadde fått «refs» fra en temmelig sint biskop. Jeg må bare innrømme at det var en vond og sårende opplevelse som selvfølgelig gjorde noe med meg.

Hva er egentlig våre behov når det gjelder helbredelse? Trenger vi

helbredelse som enkeltindivid – eller er det våre fellesskap som trenger «helbredelse»? Det verste med å ha en funksjonsnedsettelse kan faktisk være at du blir minnet på det ved at du møter fysiske hindringer eller ved andre menneskers reaksjoner hele tiden.

Det er lov å holde fram forbønnens og bønnens mulighet i preker og taler når det er en naturlig del av teksten. Men vær varsom! Samtidig er det viktig å holde fram at lidelse er en del av menneskelivet. Det aller viktigste er imidlertid å løfte fram det kristne menneskesyn med alle menneskers likeverd som hovedpunkt.

Husk at et ønske om forbønn KUN skal komme fra den det gjelder! Noe annet er et overgrep, samme hvor velment det er. Finn ut hva du selv mener og føler om dette temaet før du preker om eller gjør noe med det. Det er lov å synes at det er vanskelig, og det er greit å gi uttrykk for akkurat det. Det er også lov å forandre

Kapittelet utfordrer oppfatningen av at noe må helbredes, og eventuelt hva som må helbredes. I en tid med kroppslig perfektionsideal og ekstremt helsefokus, ser vi også frykt for svakhet, alderdom og død. Denne forståelsen utfordres i møte med kristen teologi om det å være skapt. Samtidig bringer de bibelske fortellingene inn muligheten for helbredelse. Men hvem og hva er det som helbredes?

- Hvordan forholder du deg til helbredelsesfortellingene i Det nye testamentet?
- Diskuter erfaringer og ulike oppfatninger av helbredelse i kristne sammenhenger.

mening. Bruk din egen erfaring av lidelse når du møter dette temaet. Det er viktig å gi rom for, og være forberedt på, følelser og spørsmål rundt/tilknyttet dette temaet. Undringen må få lov til å være der. Dette er ikke temaet for skråsikre svar. Det finnes ikke svar på alt, og det må vi våge å se i øynene. Hvis vi velger å be om helbredelse må vi la bønnesvaret være Gud sitt «problem». Dette dreier seg om verdighet og det handler om retten til å få lov til å være annerledes. Gud vil ha et mangfold av mennesker i verden, og Han har skapt og elsker oss ALLE!»

Bibeltekster

- Joh 9,2-3, 9,27, 9,35-38, 9,41 (evt hele kapittel 9, om mannen som var født blind), gjerne sammen med avsnittene 114 – 119 i heftet «Tilværelsens gave».
- Mark 1,40-45 (Om den spedalske mannen som ble frisk)
- Mark 2,1-12 (Stå opp, ta båren din og gå hjem!)

Til samtale

- Hva betyr ordet helbredelse, og hva betyr det å gjøre hel?
- Handler helbredelsesfortellingene bare om at et menneske blir medisinsk friskt, eller handler de om noe mer? Er det bare individet som kan heles?
- Hva sier helbredelsesfortellingene om forholdet mellom Gud og mennesker?
- Hva er Guds egentlige hensikt med helbredelse, og hva er det som til syvende og sist helbredes? (Se særlig avsnitt 120-121 i heftet Tilværelsens gave)

Samling 6

Samtale til kapittel 5: Kalt til å være kirke av alle

Godt nytt

(122) *Evangeliets gode nyheter er at Jesus fornyer oss som Guds skapninger i fellesskap med Gud. Uansett hvilke grunner mennesker har hatt for å ekskludere andre fra denne relasjonen, i eller utenfor kirken, er de grunnene nå ute av spill. Evangeliet utfordrer de troende til ikke å vise bort dem som Gud allerede har akseptert i fellesskapet.*

Liturgi

(127) *Det mest synlige uttrykket for kirken som fellesskap finner vi når kirken samles i tilbedelse og takk for påskemysteriet. Nattverdsfeiringen betinger forsoning og villighet til å dele mellom alle Guds barn. Den utfordrer til søken etter riktige relasjoner i sosialt, økonomisk og politisk virke. Den peker ut over fellesskapet i kirken, ut til hele skaperverket. Vi leser i Kirkenes verdensråds dokument *Dåp, nattverd og embete*:*

Til samtale

Kapittelet tar for seg konkrete utfordringer knyttet til inkludering av mennesker som lever med nedsatt funksjonsevne. Ekskludering skjer fremdeles, og det er behov for å gå mange runder med seg selv og i fellesskap for å skape inkluderende og hele fellesskap.

- Hva kan mennesker som lever med nedsatt funksjonsevne og familiene deres vente seg fra kirken, når kirken er kalt til å være Guds rike på jord?
- Hvordan inkluderer vi hverandre i menighetens liv, i gudstjeneste-

fellesskap, i forbønn, i nattverdfellesskap, smågrupper, sang- og musikkliv m.m.?

- Hva betyr det å være kirke av alle og for alle?
- Ta gjerne en runde med refleksjoner rundt hele heftet "Tilværelsens gave":
  - Har du lært noe nytt?
  - Har noe gjort spesielt inntrykk på deg?
  - Har du endret syn på noe?
  - Hva tenker du om det å være skapt i Guds bilde?
  - Hva vil det si å være i fellesskap med Gud og med hverandre?

All slags urettferdighet, rasisme, atskillelse og frihetsberøvelse utfordres radikalt når vi har del i Kristi legeme og blod. Gjennom nattverden gjennomtrenges og fornyes hele menneskets personlighet og verdighet (...) Vi viser oss derfor som selvmotsigende deltakere i nattverdfeiringen hvis vi ikke aktivt deltar i den fortsatte forbedringen av verdenssituasjonen og av enkeltmenneskers kår. (§20)

Misjon

(131) *Vi ber kirken om å invitere inn mennesker som lever med funksjonsnedsettelse og familiene deres til å delta i denne misjonen. Ekte støtte kommer fra bekreftelsen av at hvert menneske er et Guds barn, med eller uten funksjonsnedsettelse. Ekte støtte for mennesker som lever med funksjonsnedsettelse, fokuserer da ikke på behovene deres, men ønsker heller alles bidrag velkommen, noe som gjør kirken i stand til å være Kristi kropp. Slik kan behovene til alle Guds skapninger imøtekommes.*

Bibeltekster

- Jes 25,6 (Gjøre i stand et festmåltid for alle folk)
- Matt 22 (Et festmåltid hvor folk inviteres inn fra gatene)
- Joh 17,21 (Misjon i enhet)

Praktisk øvelse

To personer løfter en person i stolen og bærer vedkommende rundt i rommet. Det er ikke lov å holde i de som bærer.

- Drøft hvordan det føles å ikke ha kontroll med situasjonen.
- Hva gjør din menighet/organisasjon for å tilrettelegge bedre for rullestolbrukere?

Andre ressurser

Film

“På min måte – Fra Edøy til verden”

Til fordypning/litteratur:

En kirke av alle og for alle (A Church of All and for All, WCC, Geneva, 2003)

Kirken – På vei mot en felles visjon (KV, 2013)

Sammen på vei mot livet – misjon og evangelisering i landskap i endring (KV, 2013)

Dåp, nattverd, embete (KV 1982)

